ARTA DE A APĂRA POARTA

Există astăzi, în lumea sportului cu balonul rotund unele păreri în virtutea cărora **Gordon Banks** (goalkeeper-ul echipei naționale a Angliei și al formației Stoke City) este considerat cel mai mare portar din fotbalul internațional contemporan. În rîndurile de mai jos, consacrate calităților individuale și conținutului jocului unui portar de clasă, redăm în traducere după ziarul englez „Sunday Times" discuția dintre Banks și Jimmy Adamson de la clubul Burnley, unul din antrenorii fruntași ai Marii Britanii.

ADAMSON : Dacă m-ar întreba cineva ce anume calități fizice sînt necesare unui bun portar aș spune : mîini sigure, judecată, agilitate, o conformație fizică solidă pentru a rezista angajamentelor cu adversarul și abilitatea necesară pentru a nu pierde din vedere în nici un moment mingea.

BANKS : Am 1,80 m înălțime, (încălțat) și cîntăresc mereu 82,5 kg. Cînd un jucător joacă bine el trebuie să se mențină la greutatea sa obișnuită. Alergînd și sărind, eu pot ajunge pînă la 70 cm de sol, în așa fel încît cu brațele întinse în sus pot apuca o minge care este la circa 3 m înălțime. Mi-am dezvoltat siguranța mîinilor încă de cînd eram copil, jucînd cu băieți mai mari decît mine. Ei loveau mingea cît puteau mai tare iar eu încercam s-o opresc, cît puteam mai bine. Sînt un portar relativ masiv, dar compensez acest lucru prin sărituri la coardă, întocmai ca un boxer. De asemenea, fac exerciții pentru șolduri — trebuie să ai un mijloc suplu — cu aplecări, sărituri în înălțime și contorsiuni în aer ; apoi sprinturi de cîte 60—80 m și o serie de exerciții cu mingea în compania altor jucători, care-mi aruncă balonul în ambele părți, în aer și pe sol, șutînd în mine de la 5—6 m și reproducînd situații de meci în care eu ies din poartă și intercepțez o centrare.

ADAMSON : Un portar bun trebuie să fie în măsură să șuteze cu ambele picioare și să arunce bine mingea cu mîna.

BANKS : Eu pot șuta din mînă cu ambele picioare, iar de pe sol numai cu piciorul drept. Pot arunca mingea pînă la linia de centru și șutez de la poartă la aceeași distanță.

ADAMSON : Curajul este poate elementul cel mai important în formația unui portar. El trebuie uneori să plonjeze drept în mijlocul altor jucători, încercînd să acopere, pe cît mai mult posibil, poarta.

BANKS : Cînd eram mai tînăr simțeam că am cu mult mai mult curaj decît astăzi. Evident, trebuie să iei rapid o hotărîre — dacă șovăi ești complet pierdut — dar un portar imprudent nu este de folos nimănui, întrucît curajul trebuie nuanțat cu judecată. De fapt, în ultimii zece ani mi-am fracturat de trei ori degetele, de două ori încheietura mîinii drepte, o dată încheietura mîinii stîngi și de trei ori mi-am luxat degetele.

ADAMSON : Avantajul real pentru echipa unui mare portar, constă în abilitatea sa de a rezolva situații cu totul excepționale. De exemplu, atunci cînd este

CONVORBIRE ÎNTRE CELEBRUL Gordon BANKS ȘI ANTRENORUL Jimmy ADAMSON

prins pe picior greșit și fiind pe punctul de a plonja într-o parte, el trebuie să se răsucească din tot trupul în direcția opusă pentru a împiedica înscrierea golului.

BANKS : Un astfel de portar îi face pe adversari să-și piardă cumpătul. Se cere abilitate, intuiție, simț al jocului.

ADAMSON : Este lucrul cel mai ușor pentru un portar de a opri loviturile directe de la 20 m, dar este mult mai dificil de a prinde o centrare sau a intercepta mingea care vine de la 30—40 m, în condițiile atacului direct al adversarului. Un portar sigur de sine are și certitudinea că va prinde mingea, în timp ce un altul cuprins de teamă ratează acțiunea în lupta cu centrul înaintaș advers.

BANKS : În cursul unor astfel de acțiuni, judecata portarului trebuie să stabilească cu rapiditate dacă este mai avantajoasă și sigură prinderea mingii sau respingerea ei ; foarte adesea nu poți prinde balonul din cauza trupurilor și brațelor care intervin. De asemenea, trebuie să te hotărăști ferm dacă vei ieși de pe linia porții tale sau nu. Dacă ieși și te oprești este bine să te ferești a intra în contact cu jucătorii, fiindcă în cazul că mingea este lovită cu capul sau șutată spre poartă pe lîngă tine, îți rămîne prea puțin spațiu și timp ca să o vezi și să o oprești. A fi nehotărît este unul din lucrurile cu consecințele cele mai neplăcute ce se pot întîmpla unui portar și bineînțeles, întregii echipe.

ADAMSON : Una din problemele principale ale portarului este aceea de a realiza un echilibru perfect între a ieși prea departe din poartă — și a se face astfel vulnerabil unei pase peste cap sau al unei pase normale — și aceea de a se retrage prea departe, oferind astfel înaintașilor o porțiune mai mare de poartă, expusă loviturilor.

BANKS : Atunci cînd jocul este foarte apropiat de poartă, trebuie să-ți dai perfect de bine seama de plasamentul atacanților adverși care nu au mingea, dar grija principală a portarului este îndreptată asupra jucătorului aflat în posesia mingii.

ADAMSON : O parte a succesului echipei în atac poate să depindă de felul în care portarul distribuie mingea. În mod normal, trebuie să existe o varietate de repartizare a mingii către jucătorii proprii și modalități diferite de degajare a acesteia, fie prin aruncare cu mîna, fie prin lovitura ei cu piciorul.

BANKS : Este posibil uneori ca mingea să fie aruncată în așa fel încît să ducă la construcția unei acțiuni din care să rezulte un gol, surprinzînd adversarii cu o degajare foarte lungă a balonului. În mod normal însă scopul principal al degajării este acela de a-i găsi pe proprii tăi jucători în așa fel dispuși încît să poată purta cu rapiditate mingea în adîncimea dispozitivului de apărare advers ; cu cît mai des propria-ți echipă este în posesia mingii, cu atît inițiativa în joc îți aparține, iar jucătorii devin mai încrezători în forțele lor.

ADAMSON : O parte din succesul lui Gordon se datorește aprecierii corecte a situațiilor de joc, apreciere bazată pe o vastă experiență competițională.

BANKS : Un portar trebuie să urmărească și să simtă desfășurarea întregului joc și în felul acesta îmi place să mă consider că sînt un profesionist complet.

CE MODIFICĂRI AU SURVENIT ÎN FOTBAL?

În fotbalul maghiar a existat o perioadă în care am fost cei mai buni de pe glob, dar nu și neînvinși. Reprezentativa noastră a cunoscut înfrîngerea tocmai în momentul în care atinsese punctul culminant al cunoștințelor și aptitudinilor sale, și anume în finala campionatului mondial din 1954 în Elveția.

Istoria fotbalului cunoaște nenumărate exemple din care rezultă că este greu să păsești pe urmele „marilor dispăruți", că de multe ori trec decenii pînă cînd urmași demni continuă ceea ce au întrerupt cei din trecut, dinaintea lor. Este suficient să amintim exemplul echipei italiene *Torino*, dispărută într-un accident de avion. Reprezentativa Italiei abia anul trecut a repurtat un succes serios în campionatul Europei. La fel, în Franța, după dispariția marei echipe *Reims*, multiplă campioană, fotbalul francez zace la pămînt.

Revenind la fotbalul nostru, sînt de părere că nu ne este permis să ne pierdem capul și nici răbdarea, ci trebuie să lucrăm liniștit, cu calm. Cred că la întocmirea bilanțului de valori ale fotbalului din trecut și de azi, oamenii sînt uneori înclinați să exagereze și să se îndepărteze de realitate. Unii evocă mereu numai trecutul, alții dau cu piciorul, cu multă ușurință, chiar și bunelor moșteniri.

Părerea mea este că ambele poziții sînt greșite. *Dacă analizăm temeinic jocul și examinăm nivelul actual pe plan mondial putem constata că, în fond, numai raza de acțiune a jucătorilor s-a modificat.*

Această modificare a început în a doua jumătate a anilor patruzeci și la începutul anilor cincizeci cînd centrul înaintaș a fost deplasat de pe locul său. Aceasta s-a făcut cu scopul de a-l disloca pe mijlocașul care avea misiunea să-l urmărească pe înaintașul centru. În acest mod în linia apărării adverse s-a creat o breșe prin care puteau să pătrundă alții, periclitînd poarta.

Această modificare fundamentală a fost însoțită și de alte fenomene. Unul este că și extremele s-au risipit ici-colo, între liniile de 16 m, nu numai în sus și în jos, ci și la stînga și la dreapta.

Poziția retrasă a înaintașului centru a fost aplicată pentru prima dată în lume de reprezentativa maghiară și de la noi au copiat-o și brazilienii.

În acea vreme, parcurgerea în viteză a treimii de la mijlocul terenului a stîrnit discuții și în țara noastră. De atunci însă s-a confirmat că această manieră de joc nu era de urmat. *Mijlocul terenului nu-i prevăzut pentru a fi parcurs în viteză de atacanți. În această zonă trebuie pregătiți înaintașii pentru ultimul asalt, pentru încheierea acțiunilor prin marcarea de goluri.* Pe de altă parte însă, în treimea de la mijlocul terenului, trebuiau împiedicate sau derutate atacurile adversarilor. Cel care cucerește superioritatea, supremația în această treime, va avea și rolul de conducător în meci.

Este la modă azi să numim pe acești jucători-mijlocași. Mai mult decît atît, mulți situează în categoria mijlocașilor și pe interi, care desfășoară un joc retras inteligent. În această privință, atrag intenționat atenția asupra faptului că în trecut, în echipele bine pregătite tactic unul din mijlocași își consacra mare parte din jocul său apărării, în timp ce celălalt mijlocaș pătrundea mult mai des în linia de atac și, dacă era nevoie, încheia chiar acțiunea inițiată de el. În orice caz, ambele sarcini erau îndeplinite, prima mai des, a doua mai rar.

În sistemul actual de joc, dat fiind faptul că s-a modificat dinamica, mijlocașii și atacanții care acționează retras trebuie să îndeplinească un rol cu trei sarcini : de apărare, de pregătire a acțiunilor ofensive și de finalizare a lor. Acestea pot suferi modificări în raport cu forța adversarului.

Aici însă, apare o deficiență principală la noi : foarte mulți jucători *sînt pregătiți pentru a îndeplini numai două funcții, de apărare și pregătire a acțiunilor, neglijîndu-se finalizarea, cu toate că aceasta este cel puțin la fel de importantă, dacă nu chiar mai importantă decît celelalte două.* Trebuie să ținem seama că așa numiții mijlocași (nu folosesc cu plăcere această denumire la modă) de multe ori pot ajunge mai ușor în poziții de șut decît atacanii propriu-ziși, care sînt bine marcați. Iată de ce trebuie să-i impulsionăm din toate puterile pentru a deveni trăgători curajoși și buni la poartă, să șuteze cu capul, să valorifice la maximum posibilitățile ce li se ivesc în cursul unui meci. Mijlocașul care nu șutează la poartă, ci numai pasează și pregătește acțiuni, face o muncă pe jumătate.

Am să mă refer la doi jucători pe care-i cunoaște tot globul și anume, *Di Stefano*, fost la Real Madrid, și vest-germanul *Beckenbauer* de la Bayern München. Ei corespund aproape perfect triplului rol de care vorbeam.

Jucătorul care vrea să fie util echipei sale, de club sau națională, trebuie să desfășoare un joc pe spațiu mare, ca Di Stefano și Beckenbauer.

TRIPLUL ROL AL JUCĂTORILOR DE LA MIJLOCUL TERENULUI

Jocul actual are cu precădere un caracter defensiv, deoarece din cele trei funcții numai două sînt îndeplinite, primele citate. Pentru a fi realizată și a treia este necesar ca jucătorii să fie pregătiți corespunzător ; numai în felul acest va fi șters caracterul de apărare al jocului, fără a mai fi nevoie să se inventeze un nou sistem, o nouă formulă de așezare a jucătorilor. De altfel, în diferite confruntări sistemele cifrice devin mai frecvent blufuri decît realități. Cu cifrele se poate opera după bunul plac numai atunci cînd adversarul este lipsit de imaginație. De aceea ele trebuie privite cel mult ca niște criterii elastice, ca puncte de plecare, pe care să le modelezi, conștient, după posibilități.

Să-mi mai spun părerea și într-o altă problemă, aceea a marcajului om la om.

Este, firește, foarte important ca cel mai bun executant să fie obiectul atenției adversarului. Totuși, marcarea în sine a celor mai periculoși nu rezolvă încă nimic, pentru că li se pot ivi situații favorabile, în primul rînd datorită aptitudinilor individuale, în ciuda celui mai strict marcaj. De aceea mai important este să fie urmăriți și împiedicați coechipierii jucătorilor-cheie, care de obicei îi servesc pe aceștia din urmă. *Ei trebuie anihilați pentru ca mingile bune să nu ajungă sau să ajungă rar la cei periculoși.* În felul acesta, ultimii se vor exclude aproape de la sine din joc. Bineînțeles că o asemenea sarcină nu poate și nu trebuie să revină unui singur jucător, ci mai multora. Se va evita astfel riscul șablonizării în rolul de simplu marcator de adversar, fără alte sarcini de joc în echipă.

Pe scurt spus, azi mai ales (ca și ieri, de altfel) un jucător care vrea să se mențină la nivelul performanței, să fie selecționat în loturile naționale și să apere bine culorile țării trebuie să știe totul : să se apere, să pregătească atacul și să-l finalizeze !

BUKOVI MARTON

(„LABDARUGÁS"—Budapesta, nr. 8/1969)

DRUMUL ECHIPEI NAȚIONALE SPRE CALIFICARE

27 octombrie 1968
Lisabona
— PORTUGALIA
0—3 (0—2)

Coman
(min. 46 : Gornea)
Sătmăreanu
D. Nicolae
Dinu
Mocanu

Ghergheli
Petescu
Pîrcălab

Dobrin

Dembrovschi
(75' : Grozea)
Lucescu

23 noiembrie 1968
București
— ELVEȚIA
2—0 (0—0)

Gornea

Sătmăreanu
Boc
Dinu
Mocanu

Ghergheli
Nunweiller VI
Martinovici
(81' : Dembrovschi)
Domide, 1

Dumitrache, 1

Lucescu
(46' : Kallo)

16 aprilie 1969
Atena
— GRECIA
2—2 (0—0)

Răducanu

Sătmăreanu
Boc
Dan
Deleanu

Ghergheli
Dinu
Dembrovschi

I. Ionescu

Dumitrache, 2

Lucescu

14 mai 1969
Lausanne
— ELVEȚIA
1—0 (1—0)

Răducanu

Sătmăreanu
Boc
Dan
Deleanu
(55' : Hălmăgeanu)
Dinu
Nunweiller VI
Dembrovschi

Tufan

Dumitrache

Lucescu

12 octombrie 1969
București
— PORTUGALIA
1—0 (1—0)

Răducanu

Sătmăreanu
Hălmăgeanu
Dan
Deleanu

Dinu
Nunweiller VI
Dembrovschi

Dobrin, 1

Dumitrache

Lucescu

16 noiembrie 1969
București
— GRECIA
1—1 (1—0)

Răducanu

Sătmăreanu
Hălmăgeanu
Dan
Deleanu

Dinu
Nunweiller VI
Dembrovschi

Dobrin
(80' : Ghergheli)
Dumitrache

Lucescu